

พระราชอำนาจในการพิจารณาฎีการ้องทุกข์

นางสาว วรรณวรรณ ประพัฒน์ทอง



วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๕๐

ISBN ๙๗๔-๖๓๖-๕๐๐-๒

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I 17.293017

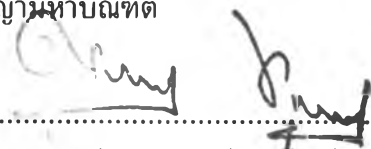
THE ROYAL PREROGATIVE RELATING TO SUBJECTS PETITIONED
IN THAILAND

Miss Wattanawan Prapatpong

A Thesis Submitted in Partial fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Law
Department of Law
Graduate School
Chulalongkorn University
1997
ISBN 974-636-500-2

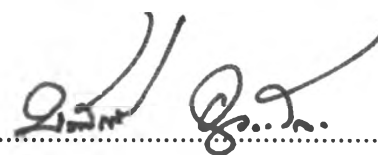
หัวข้อวิทยานิพนธ์ พระราชอำนาจในการพิจารณาฎีการ้องทุกข์
โดย นางสาว วรธนวรรณ ประพัฒน์ทอง
ภาควิชา นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์ ดร. บวรศักดิ์ อุวรรณโณ


บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท



..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ศุภวัฒน์ ชุตินวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์


..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ธาณิชทร์ กรียวิเชียร)


..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ศาสตราจารย์ ดร. บวรศักดิ์ อุวรรณโณ)


..... กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร. ปิยนาด บุนนาค)


..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ธงทอง จันทรางศุ)



พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

วรรณกรรม ประพันธ์ทอง : พระราชอำนาจในการพิจารณาฎีการ้องทุกข์ (THE ROYAL PREROGATIVE RELATING TO SUBJECTS PETITIONED IN THAILAND)

อ.ที่ปรึกษา : ศ.ดร. บวรศักดิ์ อุวรรณโณ , 308 หน้า , ISBN : 934-636-500-2

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ไทยในการพิจารณาฎีการ้องทุกข์ของราษฎร เพื่อหาคำตอบเกี่ยวกับที่มาของพระราชอำนาจ ขอบเขตและผลของการใช้พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ในการพิจารณาฎีการ้องทุกข์โดยที่มิได้มีการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญเป็นลายลักษณ์อักษร

จากการศึกษาพบว่า ฎีการ้องทุกข์ในสมัยโบราณมีสามประเภทด้วยกันคือ ฎีการ้องขอพระบรมราชานุญาต พระราชทานอภัยโทษ และฎีการ้องทุกข์ที่เกี่ยวกับคดีความ ฎีการ้องทุกข์ที่เกี่ยวข้องกับคดีความนี้มีที่มาจากระบบตุลาการแบบเดิมของไทยก่อนการปฏิรูปการศาล ซึ่งแยกระบบการพิจารณาคดีและการพิพากษาคดีออกจากกันโดยเด็ดขาด ผู้รับผิดชอบการพิพากษาคดีคือลูกขุนผู้เป็นขุนนางที่ทำหน้าที่ปรับบทกฎหมายไปตามข้อเท็จจริงที่ระลาการได้สวนไว้ และแนวความคิดเรื่องความศักดิ์สิทธิ์ของพระธรรมศาสตร์ที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ทำให้ราษฎรไม่สามารถอุทธรณ์คำพิพากษาในตบทกฎหมาย ราษฎรจึงใช้กระบวนการทูลเกล้าฯถวายฎีกาเพื่อร้องทุกข์การกระทำของระลาการหรือลูกขุนผู้เป็นขุนนางในเรื่องการกระทำโดยมิชอบเพื่อขอพระบรมเดชานภาพโปรดเกล้าฯลงมาตรวจสอบการกระทำของขุนนางในทางตุลาการแทน

ในปัจจุบันฎีการ้องทุกข์ที่เกี่ยวข้องกับคดีความนั้น ปัจจุบันราษฎรไม่สามารถนำคำพิพากษาทูลเกล้าฯเพื่อขอพระบรมเดชานภาพได้อีก ตามข้อจำกัดสิทธิของราษฎรตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรมมาตรา 2๐ วรรคสอง การทูลเกล้าฯถวายฎีการ้องทุกข์มีอยู่สองประเภทด้วยกันคือ ฎีการ้องทุกข์ขอพระบรมราชานุญาตและฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษ โดยฎีการ้องทุกข์ขอพระบรมราชานุญาตนั้น นอกจากพระมหากษัตริย์จะพระราชทานพระมหากรุณาธิคุณต่อราษฎรผู้เดือดร้อนแล้ว ยังทรงใช้พระบรมเดชานภาพในการประสานงานขอความร่วมมือจากหน่วยราชการต่าง ๆ เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนทุกข์ยากของราษฎร ซึ่งหน่วยราชการต่าง ๆ ล้วนนี้รับพระราชอำนาจประการนี้ตามจารีตประเพณีในทางกฎหมายมหาชน ส่วนฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษเป็นกระบวนการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ภาค 7 แต่การร้องขอพระราชทานอภัยโทษนอกเหนือจากโทษทางอาญา เช่น โทษทางวินัยหรือโทษทางแพ่ง ถือว่าเป็นฎีการ้องทุกข์ขอพระบรมราชานุญาตที่สามารถทูลเกล้าฯต่อองค์พระมหากษัตริย์ได้ตามธรรมเนียมปฏิบัติเดิม กระบวนการทูลเกล้าฯถวายฎีการ้องทุกข์นี้จึงเป็นกระบวนการที่มีความเป็นมายาวนานและมีความผูกพันระหว่างพระมหากษัตริย์และราษฎรอย่างแน่นแฟ้น ราษฎรจึงยังซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณและน้อมถวายความจงรักภักดีต่อองค์พระมหากษัตริย์ ให้คงเป็นสถาบันหลักของชาติสืบชั่ววันรันดร์

ภาควิชานิติศาสตร์.....
สาขาวิชานิติศาสตร์.....
ปีการศึกษา2539.....

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

พิมพ์ต้นฉบับบทความวิจัยวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

C770956 : MAJOR LAW

KEY WORD:

: *Public law* / ROYAL PREROGATIVE / SUBJECTS PETITIONED

WATTANAWAN PRAPATONG: THE ROYAL PREROGATIVE RELATING TO SUBJECTS

PETITIONED IN THAILAND . THESIS ADVISER : PROF. BAWORNSAK UWANNO.Ph.D.

308 pp.. ISBN 974-636-500-2

The purpose of this study are to research into the royal prerogative relating to subjects petitioned in Thailand and to determine the origin of the king's power,the scope and the results of the exertion of his power which has not been written in the Constitution.

It is found that in the past there were three kinds of petitions,namely , a petition requesting royal assistance,a petition requesting a royal pardon and a petition concerning court cases arose from the old Thai court system prior to the court reformation. The old system and separated the trial system and the judging system. A judge was in charge of the trial system and a jury of the judging system. The jury would adjust the law according to what the judge presented in his account. The belief that the law could not be appealed made the law irreversible. The subjects, then presented their petition to the king to reconsider the performance of the jury when he judged the cases.

Currently,a petition concerning court cases cannot be appealed to the king according to Courtributional Court Act article 20 clause 2 concerning a subject's rights limitation. The subjects can present either a petition requesting royal assistance or a petition requesting a royal pardon. As for the petition requesting a royal assistance,the king can help his subjects directly or asks his officers to take care of the matters to relieve his subjects'suffering. The officers are willing to execute the king's wishes according to the Convention of the Constitution. In terms of a petition requesting a royal pardon according to the Criminal Procedure Code Volume 7.The petition requestiong a royal pardon , however , must involve criminal law only. Other cases are categorized as the petition requesting royal assistance. The presentation of a petition to the king has a long history in Thai tradition and his subjects. The subjects , in turn , feel deep appreciation and are etrmally loyal to the monarchy which is a major institution in Thailand.

ภาควิชา.....นิติศาสตร์

สาขาวิชา.....นิติศาสตร์

ปีการศึกษา.....2539

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้เสร็จสิ้นลงได้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านศาสตราจารย์ ธานีรินทร์กรัยวิเชียรที่ให้ความเมตตาต่อผู้วิจัยเป็นอย่างยิ่งต่อการศึกษาวิจัย ท่านยังให้ความกรุณามาเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ถึงคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ยังความรู้สึกปลื้มปิติและสำนึกในพระคุณของท่านเป็นอย่างสูง

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของ ท่านศาสตราจารย์ ดร. บวรศักดิ์ อูรรณโณ ที่ท่านได้เมตตาให้คำแนะนำต่อผู้วิจัย ด้วยคำกล่าวต่อนิสิตทุกคนที่เข้าศึกษาในชั้นปริญญาโทที่ท่านกล่าวว่า ศึกษากฎหมายอย่าเห็นแค่ไพรแต่ให้เข้าใจถึงพถกษ ซึ่งท่านยังได้ให้ความกรุณาต่อผู้วิจัยเป็นอย่างสูงและสละเวลาอันมีค่าของท่านให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด ผู้วิจัยจึงขอกราบพระคุณท่านไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านศาสตราจารย์ ดร.ปิยนาด บุนนาค และท่านรองศาสตราจารย์ ธงทอง จันทรางศุ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ทั้งสองท่านได้เสียสละเวลาอันมีค่ามาให้การชี้แนะผู้วิจัยในการศึกษาครั้งนี้จนลุล่วงไปด้วยดี

นอกจากนั้น การวิจัยครั้งนี้ไม่อาจสำเร็จลงได้หากปราศจากบุคคลที่คอยเคียงเคียงผู้วิจัยและให้คำปรึกษาตลอดเวลาคือ คุณก่องแก้ว วีระประจักษ์ ผู้เชี่ยวชาญพิเศษ ๔ กรมศิลปากร อีกทั้งเป็นผู้ให้ทุนทรัพย์สนับสนุนการทำวิจัยโดยตลอด ขอขอบพระคุณคุณนิยะดา ทาสุคนธ์ ที่มอบเงินสนับสนุนการวิจัย และคุณฉวีฉวี วีระประจักษ์ ผู้ให้คำปรึกษาทางด้านเทคนิคคอมพิวเตอร์ในการจัดพิมพ์ ขอขอบพระคุณคุณอำนาจ และ คุณวัชรินทร์ที่เป็นผู้ช่วยเหลือการพิมพ์ และกราบขอขอบพระคุณ คุณวาสนา คุ่มสววก และ คุณพรทิพา ทรัพย์โมค เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการประสานงานของผู้วิจัยต่อท่านอาจารย์ทุกท่านเป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณคุณแม่ส่งศรีผู้เป็นทั้งที่พึ่งและกำลังใจของผู้วิจัย

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอกราบด้วยจิตสำนึกถึงพระคุณของคุณปู่แยมและคุณพ่อคงเดช ประพัฒน์ทอง ในสัมปรายภพ ที่แม้ท่านจะไม่สามารถอ่านผลงานวิจัยครั้งนี้ได้ แต่ด้วยงานวิจัยชิ้นนี้ก่อเกิดจากแรงบันดาลใจที่คุณปู่และคุณพ่อได้ฝากฝังให้ลูกหลานประพัฒน์ทองว่าต้องไม่ลืมพระมหากรุณาธิคุณของพระมหากษัตริย์ไทย

วรรณวรรณ ประพัฒน์ทอง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฌ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภูมิ.....	ณ
บทที่ ๑	
บทนำ.....	๑
ความเป็นมาและสภาพของปัญหา.....	๑
วัตถุประสงค์และขอบเขตงานวิจัย.....	๔
สมมติฐานและแนวความคิด.....	๕
วิธีดำเนินการวิจัย.....	๖
ประโยชน์ที่จะได้รับ.....	๖
บทที่ ๒	
รากฐานความคิดเกี่ยวกับพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์.....	๘
๒.๑. ลักษณะพระราชอำนาจในทางจารีตประเพณีของไทย.....	๙
๒.๒. ธรรมเนียมปฏิบัติในทางรัฐธรรมนูญ.....	๑๑
๒.๓. การแบ่งแยกรัฐออกจากองค์กรรัฐอธิปัตย์.....	๑๓
๒.๔. เปรียบเทียบทฤษฎีอำนาจอธิปไตยกับลักษณะอำนาจอธิปไตยของไทย.....	๑๕
๒.๕. ความหมายของพระธรรมศาสตร์ในกฎหมายไทย.....	๑๗
๒.๖. ความหมายของฎีการ้องทุกข์.....	๒๒
๒.๖.๑. ที่มาของคำว่าฎีกา.....	๒๓
๒.๖.๒. ความหมายของการร้องทุกข์.....	๒๖
บทที่ ๓	
พระราชอำนาจในการพิจารณาฎีการ้องทุกข์สมัยสุโขทัย.....	๓๐
๓.๑. บ่อเกิดพระราชอำนาจในการพิจารณาฎีการ้องทุกข์สมัยสุโขทัย.....	๓๐
๓.๒. รูปแบบการฎีการ้องทุกข์.....	๓๖
๓.๓. กระบวนการพิจารณาฎีการ้องทุกข์.....	๓๗
บทที่ ๔	
พระราชอำนาจในการพิจารณาฎีการ้องทุกข์สมัยอยุธยาจนถึง	

รัตนโกสินทร์ตอนต้น(พ.ศ. ๑๘๙๓ ถึง พ.ศ. ๒๓๙๕).....	๔๑
๔.๑. บ่อเกิดพระราชอำนาจในสมัยอยุธยาถึงรัตนโกสินทร์ตอนต้น.....	๔๑
๔.๒. รูปแบบการทูลเกล้าฯถวายฎีการ้องทุกข์.....	๔๔
๔.๒.๑. พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ในทางกฎหมาย.....	๔๕
๔.๒.๒. การฎีกาในสมัยอยุธยา.....	๔๙
๔.๒.๒.๑. ฎีกาในความหมายของเอกสารหมายเหตุใน กระบวนการพิจารณาคดี.....	๕๐
๔.๒.๒.๒. ฎีกาเพื่อทูลเกล้าฯถวายพระมหากษัตริย์เพื่อ ทรงทราบเป็นการเฉพาะเรื่อง.....	๕๓
๔.๒.๒.๓. ฎีการ้องทุกข์.....	๕๕
๔.๒.๓. การฎีกาในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น.....	๗๓

บทที่ ๕	พระราชอำนาจในการพิจารณาฎีการ้องทุกข์ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว.....	๙๐
๕.๑	บ่อเกิดพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ในการพิจารณาฎีการ้องทุกข์.....	๙๐
๕.๑.๑	แนวพระราชดำริในการเปิดโอกาสให้ราษฎรทูลเกล้าฯถวายฎีกา.....	๙๖
๕.๑.๒	แนวพระราชดำริเกี่ยวกับข้อพิสูจน์ความเท็จจริงของฎีกา.....	๙๘
๕.๑.๓	แนวพระราชดำริในการเปิดโอกาสให้ราษฎรตรวจสอบ พระมหากษัตริย์ผ่านฎีการ้องทุกข์.....	๙๙
๕.๒	รูปแบบการฎีการ้องทุกข์.....	๑๐๒
๕.๒.๑	การทูลเกล้าฯถวายฎีกา.....	๑๐๒
๕.๒.๑.๑	ประเด็นการร้องฎีกา.....	๑๐๔
๕.๒.๑.๒	ขั้นตอนการเขียนฎีกา.....	๑๐๕
๕.๒.๑.๓	ขั้นตอนทูลเกล้าฯถวายฎีกา.....	๑๑๐
๕.๒.๑.๔	การเขียนฎีกาโดยเจ้าพนักงาน	๑๑๓
๕.๒.๒	การพิจารณาฎีการ้องทุกข์.....	๑๑๔
๕.๒.๓	ผลของพระราชวินิจฉัย.....	๑๑๕
๕.๒.๓.๑	คดีพระยาไชยา.....	๑๑๖
๕.๒.๓.๒	การฟ้องคดีเกี่ยวกับการกระทำมิชอบของขุนนาง.....	๑๑๘
๕.๒.๓.๓	การฟ้องร้องพระบรมวงศานุวงศ์ที่ก่อคดีวิวาท.....	๑๑๙
๕.๒.๓.๔	การฟ้องร้องการกระทำเกินขอบเขตอำนาจของ ส่วนราชการ.....	๑๒๐

บทที่ ๖	พระราชอำนาจในการพิจารณาฎีการ้องทุกข์ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจนถึงการเปลี่ยนแปลงการปกครอง.....	๑๒๗
๖.๑.	บ่อเกิดพระราชอำนาจในการพิจารณาฎีการ้องทุกข์.....	๑๒๗
๖.๑.๑.	พระราชอำนาจในการบริหารประเทศของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว.....	๑๒๘
๖.๑.๒.	อำนาจตุลาการไทยก่อนการเปลี่ยนแปลงระบบการศาล.....	๑๓๘
๖.๑.๓.	ผลกระทบการเปลี่ยนแปลงทางการปกครองกับพระราชอำนาจในการพิจารณาฎีการ้องทุกข์	๑๔๔
๖.๑.๔.	พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ช่วงหลังจากการปฏิรูปการศาล.....	๑๖๑
๖.๒.	รูปแบบการทูลเกล้าฯถวายฎีการ้องทุกข์.....	๑๖๒
๖.๒.๑.	ระเบียบการทูลเกล้าฯถวายฎีกา.....	๑๖๕
๖.๒.๒.	วิธีพิจารณาฎีการ้องทุกข์.....	๑๗๕
๖.๒.๒.๑.	วิธีพิจารณาของคณะองคมนตรีตรวจฎีกา.....	๑๗๕
๖.๒.๒.๒.	การพิจารณาฎีการ้องทุกข์ทั่วไป.....	๑๘๑
๑.	พระราชวินิจฉัยในฎีการ้องทุกข์ประเภทคำพิพากษา....	๑๘๑
๒.	พระราชวินิจฉัยในฎีการ้องทุกข์ประเภทกล่าวโทษเสนาบดี.....	๑๘๒
๓.	พระราชวินิจฉัยฎีการ้องทุกข์ประเภทร้องทุกข์ทั่วไป....	๑๘๓
๔.	พระราชวินิจฉัยในฎีกาประเภทขอพระราชทานอภัยโทษ.....	๑๘๕
๖.๒.๓.	ผลการพิจารณาฎีการ้องทุกข์.....	๑๘๕
๑.	การร้องทุกข์เกี่ยวกับกระบวนการตุลาการ.....	๑๘๙
๒.	การร้องทุกข์เกี่ยวกับสิทธิของราษฎร.....	๑๙๑
๓.	การร้องทุกข์เพื่อคุ้มครองราษฎรจากการกระทำของขุนนาง.....	๑๙๒
๔.	การร้องทุกข์เพื่อขอพระมหากษัตริย์คุณลดหย่อนเกี่ยวกับภาษี.....	๑๙๔
๕.	การร้องทุกข์เกี่ยวกับเงินค่าเลิกไพร่	๑๙๔
๖.	การร้องทุกข์ขอพระราชทาน พระบรมราชานุเคราะห์.....	๑๙๙
๖.๓.	สรุป.....	๒๐๗
๖.๓.๑.	การพัฒนาองค์กรที่เข้ามารับผิดชอบการพิจารณาฎีการ้องทุกข์.....	๒๐๘

	๖.๓.๒. แนวทางในการพิจารณาฎีการ้องทุกข์.....	๒๐๙
	๖.๓.๓. ลักษณะการทูลเกล้าฯถวายฎีการ้องทุกข์กับระบบการตุลาการ.....	๒๑๑
บทที่ ๗	พระราชอำนาจในการพิจารณาฎีการ้องทุกข์ในระหว่างการเปลี่ยนแปลง การปกครอง พ.ศ.๒๔๗๕จนถึงปัจจุบัน.....	๒๑๔
	๗.๑. พระราชอำนาจของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว.....	๒๑๔
	๗.๑.๑. ผลกระทบพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ในการ เปลี่ยนแปลงการปกครอง.....	๒๑๖
	๗.๑.๒. ผลกระทบต่อการใช้พระราชอำนาจในการพิจารณาฎีกา ร้องทุกข์.....	๒๑๘
	๗.๒. รูปแบบการทูลเกล้าฯถวายฎีการ้องทุกข์.....	๒๒๖
	๗.๒.๑. ขั้นตอนการทูลเกล้าฯถวายฎีกา.....	๒๒๘
	๗.๒.๒. การพิจารณาฎีการ้องทุกข์.....	๒๒๙
	๗.๒.๓. ผลของการพิจารณาฎีการ้องทุกข์.....	๒๔๑
	๗.๓. สรุป.....	๒๔๓
บทที่ ๘	ผลกระทบทางกฎหมายในการใช้พระราชอำนาจพิจารณาฎีการ้องทุกข์.....	๒๔๖
	๘.๑. ผลทางกฎหมายของพระราชอำนาจการพิจารณาฎีกาในปัจจุบัน.....	๒๔๗
	๘.๒. ผลกระทบพระราชอำนาจในการพิจารณาฎีการ้องทุกข์กับขอบ เขตอำนาจของคณะกรรมการกฤษฎีกา.....	๒๔๙
	๘.๓. ข้อพิจารณาเรื่องหลักกฎหมายในการพิจารณาฎีการ้องทุกข์.....	๒๕๒
	๘.๔. ข้อพิจารณาการช่วยเหลือทางกฎหมายของกระบวนการทูลเกล้าฯ ถวายฎีการ้องทุกข์.....	๒๕๓
	๘.๔.๑. การช่วยเหลือทางกฎหมายโดยองค์พระมหากษัตริย์.....	๒๕๓
	๘.๔.๒. การช่วยเหลือที่มีผลกระทบต่อส่วนราชการ.....	๒๕๔
บทที่ ๙	บทสรุป.....	๒๕๘
	๙.๑. วิวัฒนาการการทูลเกล้าฯถวายฎีการ้องทุกข์ในประเทศไทย.....	๒๕๘
	๙.๑.๑. การทูลเกล้าฯถวายฎีการ้องทุกข์สมัยโบราณ.....	๒๕๘
	๙.๑.๒. การทูลเกล้าฯถวายฎีกาสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์.....	๒๕๙
	๙.๑.๓. การทูลเกล้าฯถวายฎีกาในสมัยฟื้นฟูธรรมเนียม การทูลเกล้าฯถวายฎีกาโบราณ.....	๒๖๐

๙.๑.๔. การทูลเกล้าฯถวายฎีกาช่วงปฏิรูปการปกครอง.....	๒๖๒
๙.๑.๕. การทูลเกล้าฯถวายฎีกาช่วงหลังจกเปลี่ยนแปลงการปกครอง.....	๒๖๓
๙.๒. รากฐานของพระราชอำนาจในการพิจารณาฎีการ้องทุกข์ของไทย.....	๒๖๓
๙.๓. สิทธิของราษฎรในการทูลเกล้าฯถวายฎีการ้องทุกข์.....	๒๖๖
๙.๔. กระบวนการพิจารณาฎีการ้องทุกข์ต่อกฎหมายไทยในปัจจุบัน.....	๒๖๗
๙.๔.๑. ขอบเขตของฎีการ้องทุกข์.....	๒๖๗
๙.๔.๒. การใช้พระราชอำนาจในการพิจารณาฎีกา.....	๒๖๙
๙.๔.๓. การใช้วิธีการช่วยเหลือตามฎีการ้องทุกข์.....	๒๗๐
๙.๕. ลักษณะสำคัญของการทูลเกล้าฯถวายฎีการ้องทุกข์.....	๒๗๑
๙.๖. ข้อเสนอแนะ.....	๒๗๔
รายการอ้างอิง.....	๒๗๖
ภาคผนวก.....	๒๙๐
ประวัติผู้เขียน.....	๒๙๖

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางปริมาณฎีกาที่ทรงมีพระราชวินิจฉัยโปรดเกล้าฯตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๓๐-พ.ศ. ๒๔๕๕.....	๑๘๖
ตารางปริมาณฎีกาที่ทรงมีพระราชวินิจฉัยโปรดเกล้าฯตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๕๗- พ.ศ. ๒๔๖๐.....	๒๐๖
ข้อมูลเกี่ยวกับการทูลเกล้าฯถวายฎีกาขอพระมหากรุณาธิคุณ.....	๒๓๔

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
ลำดับการทูลเกล้าฯถวายฎีการ้องทุกข์ตามสังกัดมุลนาย.....	๖๘
ลำดับการร้องทุกข์ในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว.....	๘๒
ระบบพิจารณาคดีของศาลไทยก่อนการปฏิรูปการศาล.....	๑๔๒
ลำดับการขั้นตอนการทูลเกล้าฯถวายฎีกาคำพิพากษาศาล หลังจากตั้งกระทรวงยุติธรรม.....	๑๕๘
แผนภูมิแสดงค่าเฉลี่ยปริมาณฎีกาที่ทรงมีพระราชวินิจฉัยในแต่ละปี.....	๑๘๗
แผนภูมิแสดงค่าเฉลี่ยปริมาณฎีกาที่ทรงมีพระราชวินิจฉัยในแต่ละปี ระหว่างฎีกาคำพิพากษาและฎีการ้องทุกข์ทั่วไป.....	๑๘๘